

Børkop Vandmølles Venner

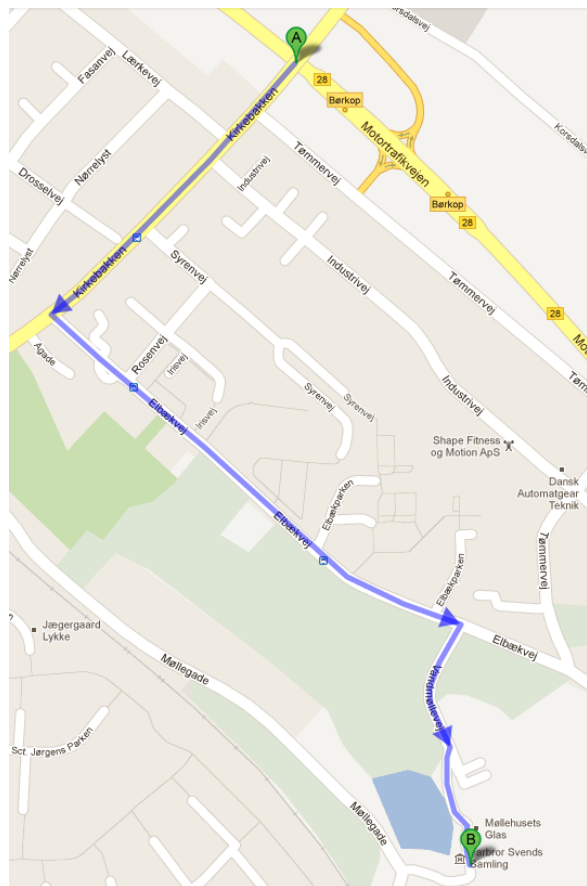
Foreningen, som blev stiftet 25/9 1989, sørger for at møllen bliver brugt iht. Fredningsdeklarationen, samt bliver vedligeholdt efter aftale med Vejle kommune. Vi sørger desuden for, at genstandene i museet bliver vedligeholdt., samt at både mølleriet og museet er tilgængelig for publikum fra Skærtorsdag, dog senest fra 1/4 til 30/9 alle lørdage & søn-og helligdage fra kl. 14.00 – 17.00

Entré og rundvisning er gratis i det tidsrum.

Desuden er vi medarrangør af forskellige aktiviteter på Børkop Vandmølles område, så som lokal mølledag på Kr. Himmelfartsdag og julemarked søndagen før 1. søndag i advent.

Både mølleriet og samlingen er åben ved disse arrangementer. Uden for åbningstiderne kan der arrangeres en guidet tur for grupper.

Nærmere oplysninger om pris kan ses på www.mollen.borkopmølle.dk

Find os på Facebook:

Find vej:

GPS koordinat:

N55° 38' 20.08" E9° 39' 41.34"

Børkop Mølle

Vandmøllevej 4

DK-7080 Børkop

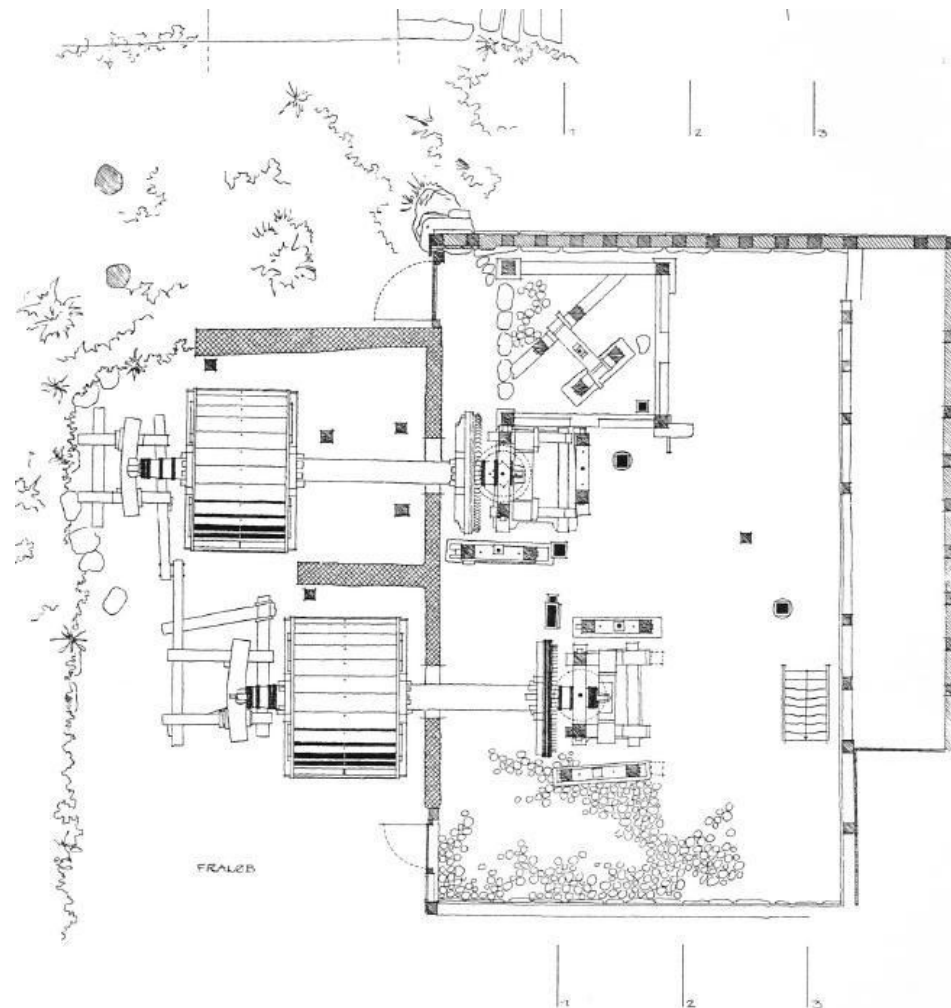

Mimik 2015-06-17

Rev. 2018-02-10

Rev. 2021-03-27

BØRKOP MØLLE

Teknikken på Børkop Mølle

Børkop Mølle

Vigtige årstal:

1546	Det første skriftlige bevis for møllens eksistens.
1658-59	Svenskerne brænder møllen ned.
1769	Møllen, som hidtil har hørt under kronen (Koldinghus) går i privat eje.
1843-75	Møller Knud Madsen ejer nu møllen, han bygger også en vindmølle.
1934-46	Møller Therkil Therkelsen (Vigges far) ejer nu møllen.
1956	<u>Møllen standser sin virksomhed</u> og begynder at forfalde.
1989-64	Møllen ejes af ing. C.P. Christoffersen.
1960	Møllen fredes.
1962	Møllen som motiv på et 10-øres frimærke, i serien DANSK FREDNING.
1964-77	Møllen ejes K.L. Kristiansen, forfalder langsomt endnu mere.
1977	Børkop Kommune køber møllen og starter restaurering.
1979-85	Restaurering udføres som et stort beskæftigelses projekt.
1986	Kr. Himmelfartsdag (1. Mølledag) åbnes det hele for publikum.
2008-09	Vejle Kommune etablerede et omløbsstryg, der leder en del af vandet fra Skærup Å uden om Møllesøen og opstemningen. Møllen har dog stadig vand nok til at kunne male.
2010	Vandhjulene udskiftes.
2016	Der nedsættes et Mølleudvalg under Børkop Vandmøllers Venner, hvis primære opgave er at holde den gamle fredede Mølle kørende iht. Fredningsdeklarationen af 10. aug. 1960. Udvalget består af 7 aktive møllersvende fra foreningen.

Lidt teknik

Vandhjulene: 2 overfaldshjul med ca. 15 HK ved 16½ omdr./min. (uden bagvand)

Kælder: 1. trin/gear (udveksling 57:25) kværnudtag, kopelevator og hæveværk mv.

Gearkasseloft: Vi ser de to stjernhjul, som er over de to kongeveller, krondrev, gravhjul og vandhjulsakseler er direkte forbunden med vandhjulene. Når et kværndrev/stokhjul kobles på stjernhjulet (2. udveksling: 82:27 kan der males. Kværnen kører så med $16\frac{1}{2} \times 57:25 \times 82:27 =$ ca. 114 omdr./min. Det store dobbelthjul i hjørnet th. er et 3. gear til skalstenen (:51x96) Drevet til skalstenen har 22 stokke. Da vandhjulet god kan trække skalstenen ved ca. 20 omdr./min. får skalstenen en hastighed på $16\frac{1}{2} \times 57:25 \times 82:51 \times 96:22 =$ 320 omdr./min. og det giver en periferihastighed på ca. 80 km/t. Læg også mærke til antallet af kamme og stokke, f.eks. (82:27= 3 rest 1. Det betyder, at alle kammene slider på alle stokkene, og det giver en mere jævn slitage og kørsel.

Kværnloft: Her ser man 3 kværne (der har været 4) en kopelevator og de 5 udtag fra den kombinerede grynsorterer/melsigte oppe på loftet. Der har været en separat melsigte, som blev trukket af det hjul, der sidder på kongevellen. Kværnen nærmest vandhjulene er en grynkværn. Under gulvet ligger skalstenen, en stor sten med "rivejern" omkring. Byggen hvirvles rundt mellem stenen og rivejernet og bliver der ved afskallet. Med kopelevatoren nærmest døren sendes de afskallede byg op gennem renseriet under loftet og kan herefter sendes gennem grynkværnen og op i grynsorteren. Valsen står tv. ved trappen til kælderen. Den kommer fra Follerup Vandmølle, da vores valse var forsvunden. I kælderen står en gammel valse som stammer fra Kvæk Mølle, den er blevet brugt i en årrække.

Mål og vægt: Havde en afgørende betydning for både mølleren samt kunderne. Det var møllerenes ret at tolde af kundernes korn, for på den måde at få hans betaling. 1 korntønde = 144 pottes = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 64 ottingkar = 128 halvottinger = 139,10 liter, til toldning blev anvendt en toldkop der var mærket med myndighedernes stempel, så man kunne være sikker på at den målte præcis en attendedel. 1 pund = 1/62 kubikfod vand = 496 gram. Fra 1839: 1 pund = 500 gram.

Rumvægt: Vægtenhed for korn, der udtrykkes i kilo pr. hektoliter (kg/hl). De gennemsnitlige værdier for de enkelte kornarter er: hvede 75, rug 71, vinterbyg 65, vårbyg 69 og havre 53 kg/hl, men variationerne kan være betydelige fra parti til parti. Kornhandler foretages dog meget ofte på grundlag af hollandsk vægt.